

Üstökösök

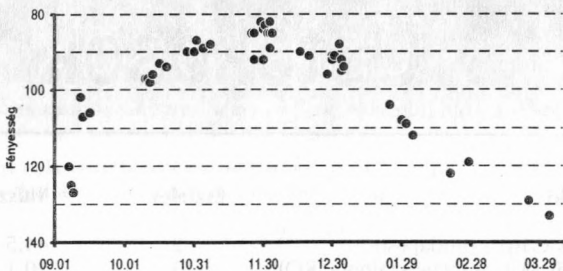
Észlelő	Észlelés	Műszer
Bakos Gáspár (Budapest)	2	44,5 T
Csukás Mátyás (Nagyszalonta, RO)	3	20 T
Sárneeczky Krisztián (Budapest)	4	44,5 T
Szentaskó László (Budapest)	2	33,4 T
Vicián Zoltán (Héhalom)	2	30,5 T

Februárban és márciusban lassan, de biztosan leszoktunk az üstökösészlelésről. Az utóbbi évek nem bővelkedtek fényes üstökösökben, így a kistávcsöves amatőrök joggal panaszkodtak, hogy mit kezdjenek 12^m - 13^m -s objektumokkal. Az idén viszont a 30-40 cm-es reflektorok is bajba kerültek. Elfogytak az üstökösök! Április elejéig csak egy újat találtak, fényessége 19 és 20 magnitúdó között ingadozott, ráadásul a periodikusok is igen gyengén teljesítenek. A 71P/Clark majdnem 2^m -val halványabb az Évkönyvben megadott értéknél, és nagyon valószínű, hogy a 6P/d'Arrest még a 10^m -s fényességet sem fogja elérni! A fenti észlelőlistán Csukás Mátyás két elkésett januári 19P/Borrelly észlelése is szerepel. Célszerűnek látszik Bakos Gáspár és Sárneeczky Krisztián két-két áprilisi megfigyelését is a listára venni, hiszen ezek szorosan kapcsolódnak a márciusi eseményekhez.

19P/Borrelly

Öt észlelést kaptunk, melyek szerint 11^m és 13^m között halványodott. Február 3-án 11^m - 2^s -s, ovális, 3 ívperces paca, jelentősebb központi sűrűsödés nélkül. A hónap második felében feltűnőbb lett a központi tartomány, a DC értéke 6-7 körüli. Vicián Zoltán február 19-ei leírása: „48x: Könnyedén észrevehető kis fényfolt egy 11^m -s csillag mellett. 117x: Ovális, széle felé finoman halványuló kóma. Befelé fényesedik a jól látható, 14^m -s csillagszerű magig. A csóva látványa nagyon bizonytalan, mintha PA 170-re néha bevillanna egy $1'-2'$ -es nyúlvány.” Fényessége 12^m -ra csökkent, a fényesebb, belső tartomány $1 \times 1,5$ ívperces, de a halvány külső részek $4'$ -re növelik méretét. Ezután majd' egy hónapig nincs megfigyelés. Március 24-én Sárneeczky Krisztián Ráktanyáról észleli, már csak 12^m - 9^s -s, teljesen diffúz, $1'$ -es pacaként. Egy héttel később, április 2-án még egyszer, valószínűleg utoljára, sikerül megpillantanunk. Mérete és megjelenése semmit sem változott, csak fényessége csökkent 13^m - 2 - 13^m - 4 -ra.

Ezzel lezárhatjuk az 1994/95-ös láthatóság krónikáját. Hét hónap alatt — 1994. szeptember 6-a és 1995. április 2-a között — 17 észlelő 70 vizuális, 1 fotografikus és 1 CCD megfigyelést készített. Maximális fényességét november végén, december elején érte el 8^m - 2 - 8^m - 4 -nál. Legközelebbi visszatérése 2001. őszén lesz, a mostaninál lényegesen rosszabb láthatóság mellett, ezért nem valószínű, hogy 10^m fölé fog fényesedni. Ha nem következik be jelentősebb pályamódosulás, akkor csak a jövő század közepén lesz ismét a tavalyihoz hasonló a Föld és az üstökös helyzete.

A 19P/Borrelly 1994 szeptember és 1995 április közötti fénygörbéje hazai észlelések alapján

29P/Schwassmann-Wachmann 1

Febr. 27-én Szentaskó L., márc. 24-én pedig Sárneckzy K. próbálkozott vele, de sikertelenül. Fényessége 13^m ill. $13^{m,5}$ alatt volt. Az IAU Circular 6152-es számában a következő adatok jelentek meg: február 10,74 UT, $14^{m,0}$ (A. Nakamura, Japán, 60 T + CCD); 19,65, $14^{m,1}$ (Nakamura); 24,59, $13^{m,6}$ (Nakamura); március 8,65, $13^{m,7}$ (Nakamura); 23,17, $13^{m,3}$ (A. Hale, USA, 41 T, vizuális). Ezek szerint kisebb kitörés játszódott le március vége felé, mégsem sikerült megpillantanunk, talán a $214\times$ -es ill. $230\times$ -os nagyítás miatt. Április 2-án Ráktanyárról kisebb nagyítással is próbálkoztunk, de így sem látszott. Később kiderült, hogy ekkor már fotografikusan $14^{m,6}$ -s volt, tehát egy hét alatt jelentősen elhalványult.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Üstökösészlelések 1993-ban

Eredményes év volt az 1993-as a 17 észlelő által készített 122 vizuális és 7 fotografikus észleléssel. Ez elmarad az 1992-ben készült 201-től, de 1993-ban nem volt olyan fényes üstökös, mint az 1992-es P/Swift-Tuttle, sőt többségük a 10^m -t sem érte el. Egy új rekord azért született, most először láttunk 8 kométát egy éven belül. Lássuk 1993 legaktívabb üstökösészlelőit!

Észlelő	Észlelés/üstökös
Szentaskó László (Budapest)	58/7
Vicián Zoltán (Héhalom)	14/4
Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, RO)	14/2
Sárneckzy Krisztián (Budapest)	12/5
Szarka Levente (Kecskemét)	6/2

Látható, hogy Szentaskó László a megfigyelések majd' felét hozta össze. Ez úton is gratulálunk teljesítményéhez!

P/Encke

Két bizonytalan megfigyelés készült 1993. december 8-án és 12-én Szentaskó László jóvoltából. A $13^{m,8}$ - $14^{m,s}$ -s, kicsi, diffúz paca próbára tette észlelőnket; az objektum

mérete 15" körül volt. 1994 januárjában már sokkal könnyebben látszott, és 8^m-ig sikerült követni fényesedését. A déli félteke észlelői február közepén 6^m,6-snak látták.

P/Schwassmann-Wachmann 2

Egy sor negatív észleléssel kezdődik a krónika. Szentaskó László szeptember 19-e és október 26-a között ötször kereste — hiába. Végül december 12-én Bakos Gáspár és Sárneckzy Krisztián megtalálta a 13^m,2-s, 1–2 ívperces, elnyúlt égitestet. Egy hét múlva már sokkal könnyebben látszott, de az észlelések zöme már 1994-ben készült.

P/Ashbrook-Jackson (1992j)

Szentaskó László látta először szeptember 13-án az 1'-es, 13^m-s kör alakú pacát. Később sem lett feltűnőbb, de Vicián Zoltánnal együtt összesen hét alkalommal sikerült megfigyelnie október 12-éig.

P/Schaumasse (1992x)

Már 1992 végén történt néhány próbálkozás, de 1993 legfényesebb üstökösét természetesen az év első hónapjaiban lehetett a legjobban látni. Nagyon gyorsan fényesedve január végére 9^m,5-ig jutott, majd február második harmadában 8^m,5-s volt. Ezt március közepéig tartotta, bár igen diffúz megjelenése miatt nagyobb reflektorokkal jóval halványabbnak tűnt. Május 18-áig kilenc észlelő negyven ízben próbálta meglátni — az esetek döntő többségében sikerrel jártak.

Mueller (1993a)

Ezt is Szentaskó László kereste először április 20-án és május 18-án, akkor még hiába. Ám augusztus 12-én már sikerrel észlelte a Nap mögül előbukkanó 11^m,5-s üstökösöt. Lassan fényesedve november végére 9^m-ig jutott, és KÉK irányú, 10 ívperces csóvát is növesztett. 11 észlelő 38-szor pillantotta meg.

P/Shoemaker-Levy 9 (1993e)

Szintén Szentaskó László trófeáit gyarapította a híres SL-9. Még kevésbé szétszórt korában, április 17-én és május 12-én vette észre a fél ívperces, 13^m,5–14^m-s pacát. Az elnyúltságot természetesen nem érzékelhette, csak kerek foltént látta az objektumot.

P/West-Kohoutek-Ikemura (1993o)

Egyszer sikerült elcsípní ezt a kellemetlenül halvány üstökösöt. Sárneckzy Krisztián látta meg december 18-án 13^m,5-nál. Fényességéhez képest hatalmas, 1,5-es mérete igen megnehezítette biztos azonosítását. A következő év januárjában még észleltük néhányszor.

Mueller (1993p)

Ezt is Szentaskó látta elsőként, szeptember 13-án. A 13^m,8-s, 50"-es üstökösnél feltűnőbb jelenséget is megfigyeltek már a történelem során. A vártnál lassabban, igen mérsékelt ütemben fényesedve, október végéig 12^m fölé jutott, ám december elejére 12^m,5-ra halványult. Négy amatőr összesen 15-ször észlelte.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN